

13. İbadet

İbadetin önemi

Dinî anlamda ibadet, Allah'ın rızasını yani hoşnutluğunu kazanmak için O'nun emirlerini yerine getirip, yasaklarını terk etmek, dinin bildirdiği şekilde Allah'a kullukta bulunmak demektir. İbadet, Allah'ın razı olduklarını yapmak, razı olmadıklarını yapmamaktır.

Başka bir deyişle ibadet, imanın yaşanma şeklidir; kalbin itikadı dışında, bedeninin kalan azalarıyla ortaya konan imandır. Kulluk ise insanın çevresiyle, insanlarla ve tüm hayatla olan ilişkilerini Allah'ın rızasına göre tanzim etmesi anlamına gelir. Bu bağlamda ibadet kulluğun açıkça ortaya konmasıdır.

Allah, birtakım dinî hikmet ve maksatlar için insanlara ibadeti emretmiştir. Bu nedenle ibadet, Allah'ın emri ve dinî bir görevdir, Allah'a ait bir haktır. İbadeti Allah emretmiş ve Peygamber Efendimiz (s.a.v.) aracılığıyla yapılışını insanlara öğretmiştir. Dolayısıyla ibadet ne artar, ne de eksilir. Zamanın değişmesiyle değişmez. Allah nasıl emretmiş, peygamber nasıl göstermiş ise öyle yapılır.

Yapılış şekillerine göre ibadetler üçe ayrılır:

- Bedenle yapılan ibadetler: Namaz ve oruç gibi. Bu ibadetleri insanın bizzat kendisi bedeni ile yapması gerekir. Başkaları vekil tutularak bu ibadetler yerine getirilemez.
- Malla yapılan ibadetler: Zekât, sadaka ve fitre gibi malların bir kısmını Allah rızası için muhtaçlara verme şeklinde yapılan ibadetlerdir.
- Hem mal hem bedenle yapılan ibadetler: Hac ve Umre gibi hem maddi imkânı hem de bedeni kuvvet

gerektiren ibadetlerdir.

Kulluk, Büyük Bir Şereftir

Kulluk, insana Cenâb-ı Hak tarafından verilen büyük bir şereftir. Bütün peygamberler her şeyden önce kulluklarıyla şeref duyduklarını ifade etmişlerdir. Çünkü imandan sonra en önemli hakikat kulluktur, ibadettir.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) hayatının her karesini eşsiz kulluğuyla örgülemiş, "Allah beni, kul Peygamber olmakla, sultan Peygamber olmak arasında muhayyer (serbest) bıraktı. Ben ise kul Peygamber olmayı tercih ettim." buyurarak bu hakikati herkese ilan etmiştir.

Hz. Muğîre b. Şu'be (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (s.a.v.) geceleri kalkıp ayakları şişinceye kadar namaz kılardı. Kendisine: "Allah senin geçmiş ve gelecek günahlarını affetti (niye kendini bu kadar hırpalıyorsun?)" denilince O (s.a.v.) da: "Allah'a çok şükreden bir kul olmayayım mı?" cevabını vermiştir."

İbadet Ne İçin Yapılır? Sebebi Nedir?

İbadetin özü, ihlâstır. Yani ibadet ancak ve ancak Allah emrettiği için yapılır. Herhangi bir fayda veya hikmet gözetilerek yapılan ibadet makbul değildir. Mesela namaz, bir kulluk ödevi olarak görülmeyip sadece bir jimnastik hareketi olarak kılınırsa böyle bir namaz, beden eğitiminden öte bir şey ifade etmez.

İslâm dininde niyetin büyük bir yeri vardır. Sadece başkaları görsün diye kılınan namazın Allah katında hiçbir değeri yoktur. Sırf diyet yapmak için tutulan oruç da sahibine herhangi bir sevap kazandırmaz.

İnsanlara cömertliğini göstermek için maddî yardımda bulunan birisinin elde edeceği hiçbir manevî kazanç yoktur. Dua ederken "sanki kendinden geçiyor" desinler diye sesi ni değiştirenler, nasipsiz insanlardır. Kur'an okurken seslerini satanların, ne kadar güzel okuduğunu insanlara duyurmak için bu işi yapanların, Kur'an'ın şefaatine erme ihtimalleri olamaz.

İçinden gelmediği hâlde insanlar "ne kadar da yufka yürekli, gözü yaşlı" desinler diye ağlıyor gibi yapanların da Cenâb-ı Hak katında hiçbir itibarları yoktur. Konuşurken sesini kalbinin sesi hâline getiremeyenlerin, Yüce Yaratıcı nezdinde herhangi bir faziletleri yoktur.

İbadet; Allah'ın (c.c.) ma'bud, insanın da kul olduğunu en kusursuz şekilde ifade etmenin adıdır. Ve gerçek bir kulun, hakiki bir ma'bud da karşı, Yaratıcı ve yaratılan münasebeti

içinde tavırlarının tanziminden ibarettir. İbadet; insanın, varlık, hayat, şuur, idrak ve iman gibi nimetlere karşı, mazhar olduğu bütün bu şeylerin diliyle bir teşekkürü; ibadetsizliğin ise, mutlak bir körlük olmasa bile, kaba bir nankörlük olduğunda şüphe yoktur. İbadet; imânla hedeflenen dünya ve ukba sadeti gibi hususları elde etmek için, bizlere imanı emreden Zat'ın, açıp önümüze sürdüğü bir vuslat yolu ve bir vuslat adabıdır. Bu yolu bulamayanların, bu adabı elde edemeyenlerin Hakk'a ulaşmaları mümkün değildir.

İbadet; insandaki iyilik, güzellik ve doğruluk düşüncesine kuvvet veren bereketli bir kaynak ve nefsin kötülük temayüllerini iyileştirip melekler âlemine çeviren sırlı bir iksirdir. Her gün birkaç defa zikr-u fikriyle bu kaynağa müracaat eden ruh "insan-ı kâmil" olma yoluna girmiş ve bir ölçüde nefsin desiselerine (hile) karşı da siperini bulup mevzilenmiş sayılır...

İbadet; Cennet'e ehil hâle gelme keyfiyetini araştırma yolunda, insan ruhunda saklı bulunan meleklik istidadının geliştirilip inkişaf ettirilmesi, bedenî ve hayvani isti'dâtların da zabt u rabt altına alınması amelîyesinden ibarettir. Dünden-bugüne; ibadet sâyesinde melekleri çok gerilerde bırakanlar olduğu gibi, ibadetsizlikle yuvarlanıp aşağıların aşağısına sürüklenenler de az değildir.

İbadetin en faziletlisi Allah'ı (c.c.) bilip, Allah'ı (c.c.) sevmek ve insanlara faydalı olmaktır. Bu zirvenin zirvesi de doğruyu gösteren vicdan ibresiyle her işte Hakk'ın hoşnutluğunun gözetilmesi, "Festakim kemâ ümirte" sesiyle ihtizaza gelerek, bir mümin için ideal olan gerçek doğruluğun araştırılmasıdır.

4. Söz

Namazın ne kadar kıymetli ve mühim olduğunu, ne kadar az bir gayretle ne çok şey kazandırdığını, namazsız insanın ne kadar divane ve zararda olduğunu iki kere iki dört eder derecesinde kesin bir şekilde

anlamak istersen, şu temsili hikâyeciğe bak, gör: Bir zaman büyük bir hükümdar, iki hizmetkârını, her birine yirmi dört altın verip ikamet etmeleri için iki ay uzaklıktaki has ve güzel çiftliğine gönderir. Onlara der ki: "Şu parayı yol ve bilet masrafı yapınız, orada size lâzım olacak bazı şeyleri satın alınız. Bir günlük mesafede bir istasyon var. Oraya hem

araba hem gemi hem tren hem de uçak bulunur. Herkes sermayesine göre birine biner." İki hizmetkâr bu dersi aldıktan sonra yola çıkarlar. Bahtiyar olan, istasyona kadar parasının bir kısmını harcar. Fakat o masrafla birlikte, efendisinin hoşuna gidecek öyle güzel bir ticaret yapar ki, sermayesini birden bine çıkar. Öteki hizmetkâr, talihsiz ve serseri olduğundan istasyona kadar yirmi üç altınını harcar. Kumar gibi şeylere verip ziyan eder. Elinde bir tek altın kalır. Arkadaşı ona, "Yahu, bu uzun yolda yaya ve aç kalmamak için şu altınını bir bilete ver. Efendimiz kerimdir; sana merhamet eder, işlediğin kusuru bağışlar. Seni de uçağa bindirirler, ikamet edeceğiz."

yere bir günde gideriz. Yoksa iki ayda aşılacak bu çölde aç, yaya ve yalnız yolculuk etmeye mecbur kalırsın." der. Acaba şu adam inat ederek o tek altınını bir define anahtarı hükmündeki bilete vermeyip geçici bir lezzet için eğlenceye sarf etse; onun gayet zararda, akılsız ve talihsiz olduğunu en akılsız adam bile anlamaz mı? İşte ey namazsız insan ve ey namazdan hoşlanmayan nefsim! O hükümdar, Rabbimiz, Hâlık'ımızdır. O iki hizmetkâr yolcudan biri dindar, namazını şevkle kılan; öteki ise gafil ve namazsız insandır. O yirmi dört altın, her günkü yirmi dört saatlik ömre işaret eder. O has çiftlik, cennettir. O istasyon, kabirdir. O seyahat ise insanın kabre, haşre, ebediyete gidecek yolculuğudur. Amellere ve takvanın derecesine göre, o uzun yol farklı mertebelerde kat edilir. Takva sahiplerinden bir kısmı, şimşek gibi, bin senelik yolu bir günde geçer. Bir kısmı da hayal gibi, elli bin senelik mesafeyi bir günde aşar. (Kur'an-ı Azimüşşan bu hakikate iki ayetiyle işaret ediyor.?) O bilet ise namazdır. Bir tek saat, abdestle beraber beş vakit namaza kâfi gelir.

Acaba, yirmi üç saatini şu kısacık dünya hayatına sarf eden ve o uzun, ebedi hayata bir tek saatini ayırmayan insan, ne kadar zarardadır, nefesine ne kadar zulmeder ve ne kadar akılsızca davranır! Zira bin adamın katıldığı bir piyango kumarına malının yarısını vermeyi akıl kabul etmez, çünkü kazanç ihtimali binde birdir. Malının yirmi dörtte birini, kazanma ihtimalinin yüzde doksan dokuz olduğu tasdik edilmiş ebedi bir hazineye vermemek de, aynı şekilde, akıl ve hikmete zıt hareket etmektir. Kendini akıllı zanneden insan bunu anlamaz mı? Halbuki namazda

ruh, kalp ve akıl için büyük bir rahatlık vardır. Hem namaz bedene de o kadar ağır bir iş değildir. Hem namaz kılanın dünyaya ait diğer mubah işleri de güzel bir niyetle ibadet yerine geçer. İnsan, ömür sermayesini bu şekilde ahirete mal edebilir. Böylece fâni ömrünü bir yönüyle ebedileştirir.